

Jus Canonicum Practice Explicatum, Seu Decisiones Casuum

Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos, & ad consuetum
Referendi modum accommodatæ. Opus Novum

Complectens alteram Decretalium medietatem, videlicet nonaginta duos
Titulos, à Titulo XX. libri III. de Feudis usque ad finem

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1734

Quæstio I. An Consuetudine introduci possit, ut Clerici Beneficiari
Testamentum faciant validè ac licite de bonis beneficialibus superfluis ad
causas profanas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62204)

dem coram duobus tantum testibus. Exin moritur, & mox præter Decanum Capituli in obfignatione bonorum à Philippo relictorum, reclamante Decano, sigillum quoque suum apposuit Officialis Toparchæ secularis, qui & in apertura testamenti & executione voluit esse præfens ex mandato sui Toparchæ. Unde

Quæsitum est I. An Clericus Beneficiatus de bonis Beneficialibus

superfluis saltem vi consuetudinis, sicubi vigeat, uti in hac diecesi vigeat, in qua obiit Philippus, condere possit testamentum? 2. An illud valeat, si solum duo adhibeantur testes. 3. An Officialis secularis potuerit vel debuerit admitti ad consignationem, aperitionem, & executionem testamenti.

QUÆSTIO I.

An consuetudine introduci possit, ut Clerici Beneficiati Testamentum faciant valide ac licite de bonis beneficialibus superfluis ad causas profanas?

Rationes dubitandi.

Negant plurimi cum Panormitano, Zaf. Laym. Pirhing &c. ex variis capitibus. 1. quia beneficiati non sunt domini reddituum superfluum, atque illos, qui ultra congruam sustentationem redundant, tenentur expendere ad causas pias Jure naturali, ut colligitur ex variis canonibus, & Conc. Trid. ff. 25. 6. 1. de res.

ergo, cum Juri naturali per consuetudinem derogari nequeat, & nemo de re non sua vi ejusdem Juris disponere valeat, consuetudine testamentum reddere licitum non potest aut validum.

2. Jus Commune scriptum reprobatur testamenta Clericorum. *caus. 34. caus. 12. q. 2. c. 1. 9. 12. de testam.* ut nimirum bona post mortem Cler-

Rationes decidendi.

A Sfero cum Soto, Viviano, Ricc. Navar. Garcia, Azor, Gonzalez, Barbosa, Haunoldo, Gletic, Schambogen, & R. P. Jacobo VViestner meo quondam in Sacro Jure Colendissimo Professore, aliisque plurimis, vi Consuetudinis, sicubi vigeat, Clericos Beneficiatos de bonis & redditibus Beneficialibus congruam excedentibus licite ac valide (saltem probabiliter) testari posse etiam ad causas profanas. Suppono autem cum probabiliori sententia saltem Recentiorum, à me, ut puto, in meo *Candidato. l. III. tit. 25. n. 8. 9. 10.* satis probata, hos Clericos esse verè dominos suorum reddituum superfluum, nec obligari ex *Iustitia* piè expendere, quod utrumque etiam admittit citatus P. Schmier, quamvis obligationem *Religionis* iis, at absque sufficiente fundamento, velit imponere.

Probatur 1. Clerici Beneficiati ex una parte sunt domini reddituum suorum, etiam superfluum, nec tenentur illos applicare ad causas pias, nisi ex solo Jure Ecclesiastico, uti rectè supponitur, & satis à me in *d. Candid.* ostensum est: ex altera parte de iis testari ad causas profanas pariter Jure tantùm Ecclesiastico prohibentur, *6. 1. 9. 12. cit. suppo-*

fitò nempe, quòd sint domini, & obligationem Juris Naturalis aut Divini non habeant hos redditus piè expendendi. Sed omni præcepto & Juri merè Ecclesiastico per consuetudinem rationabilem & legitime præscriptam derogari potest. *c. fin. de consuet.* ergo. Quod autem ista consuetudo possit esse rationabilis, patet inde, quòd ex una non sit contra Jus Naturale aut Divinum, nec in Jure Ecclesiastico reprobetur ut corruptela; ex altera verò parte multùm conducatur ad hoc, ut refranetur Clericorum luxus, pompa, prodigalitas, item ut inde alliciantur viri Nobiles & alii dotibus insignes ad amplectendum cum magno Ecclesiæ ornamento & utilitate statum Ecclesiasticum, si nempe sciant, se posse suis, quos amant, aliquid relinquere post mortem.

Prob. 2. Quidquid est obtinibile per privilegium Pontificis, obtinibile quoque est per consuetudinem, saltem immemorabilem, per *c. 26. de V. S. c. 9. de offic. Ord. in S.* sed facultas testandi de beneficialibus superfluis ad causas profanas obtinibilis est, & defacto obtenta, per privilegium Pontificis, ut patet ex Bullis Pontificum, præsertim Sixti IV. & Julii III. Prior in *Consuet. Ep.*

universis anno 1474. concessit Clericis, Romæ & in toto districtu ad 10. miliaria degentibus, ut, quæ ex fructibus, reddituum, & proventuum NB. Ecclesiasticorum beneficiorum bonis acquisiverint hæcenus, vel acquirunt impostum &c. in vita ipsorum ac mortis articulo, prout eis videtur, disponere, testari &c. seu inter vivos & causâ mortis, aut pro remuneracione laboris &c. erogare, donare, legare, relinquere, ac etiam in pros, & NB. alios quoscunque usus convertere possint. Posterior autem in Constit. Capientes anno 1530. iisdem Clericis Urbis Romanæ idem privilegium hoc tenore restaurat: de omnibus bonis, redditibus &c. etiam ex fructibus, redditibus, & proventibus NB. Ecclesiarum & Beneficiorum Ecclesiasticorum acquisitis NB. cuiuscunque quantitatis, qualitatis, summe, valoris, & pretii, seu conditionis existant, tam donare inter vivos quàm mortis causâ, NB. etiam testamentis, codicillis, Fideicommissis, Legatis, aut quavis alia ultima voluntate, NB. in favorem sanguineorum & affinium, & quarumvis aliarum personarum disponere licitè valeant &c. quodque, si ab intestato decesserint, eorum bona & huiusmodi ad ipsorum pro tempore agnatos & alios &c. qui eis de Jure succedere deberent, nisi essent Beneficiarii, alias juxta Juris dispositionem liberè devolvantur. Idem repetit & confirmat Paulus V. in Constit. in eminenti, 1606. Simile privilegium amplissimum testandi de redditibus absolute omnibus prospectu Ecclesiæ quæsitis tam ad causas profanas quam ad pias concessit non ita pri-

dem, nempe anno 1691. Innocent. XII. Jodoco Edmundo, Episcopo Hildesienfi, quod refert per extensum Stryck, in append. ad tract. de cautel. testam. in fin. Ergo pariter vi consuetudinis eadem facultas obtinibilis est ab aliis Clericis: quod enim privilegium facere potest rationabile, etiam consuetudinem poterit facere rationabilem.

Neque dicas, facilius à Summo Pontifice licentiam testandi per privilegium concedi posse pro uno vel altero casu ex motivo rationabili, quàm consuetudinem approbari testandi promiscuè & generaliter ad causas, præsertim profanas, quia hujus tam generalis facultatis rationabile motivum nequit occurrere. Ferè sicut obligatio residendi in beneficiis Curatis in uno vel altero casu per privilegium remitti, generaliter autem per consuetudinem abrogari non potest, ut nos ipsi fatemur. Nam contra est 1. Hoc ipso, quòd pro uno vel altero casu vel loco privilegium Pontificis, de superfluis ad causas profanas testandi, locum habeat, satis insinuat, prohibitionem testandi ad causas profanas (nam ad causas pias plerique Adversarij nobiscum sentiunt) non esse Juris Naturalis ac Divini: quod autem est solius Juris Ecclesiastici, per consuetudinem abrogabile est. 2. Privilegia Pontificum Sixti IV. Julii III. & Pauli V. non fuerunt data pro uno tantum vel altero casu, aut persona, sed pro integro distri-

Et, qui integræ diæcesi æquivaleret, ac omnibus in tali districtu existentibus, & quidem generaliter ac perpetuò. 3. negatur, quòd nullum rationabile motum pro consuetudine testandi queat occurrere: tale jam fuit suprâ specificatum; nec est necesse ad valorem consuetudinis, ut positivè sit rationabilis, sed sufficit, modò negativè sit rationabilis, uti sufficit ad Legem humanam ferendam, v. g. ad eam, quæ ad valorem testamenti determinatè requiritur. 7. testes, non plures, non pauciores. 4. Paritas non est cum obligatione residendi in beneficiis Curatis, quæ saltem in Thesi est Juris Divini ac Naturalis, non autem obligatio relinquendi bona Clericorum Ecclesiis, vel causis piis. Adde, quod neque nos loquamur de consuetudine generalissima, vi cuius per totam Ecclesiam licitè fiat testamentum ad causas profanas à Clericis, sed solùm de generali, qua in una vel pluribus diæcesibus id est introductum.

Prob. 3. ab actu ab potentiam; non enim in Hispania tantùm, de qua testantur Covar. & Gonzal. in 6. *relatum* 12. *cit. n. 2.* sed etiam in Germaniæ diæcesibus non paucis cum P. Pirhing ad *tit. de testam. n. 39.* consuetudinem, vi cuius Clerici de omnibus suis bonis, etiam prospectu Ecclesiæ quæsitis, indistinctè tam ad profanas quàm ad pias causas testantur, vigore observavimus, non reclamante (etiam

quoad licentiam tantùm) Summo Pontifice, tam notæ consuetudinis utique non ignaro, qui haud dubie, sicut & Episcopi, teneretur reclamare, si ea foret irrationabilis, illegitima, vel contra Jus Naturale ac Divinum, vel cederet in injuriam Ecclesiarum damnum. Si replices, consuetudinem actualem tolerari ideo, quòd interdum difficulter constet, an testamentum Clericorum ad causas profanas sit factum ex bonis beneficialibus, cum Clerici testantes plerumque habeant bona patrimonialia, quasi patrimonialia, parimonialia, indutrialia. Respondo 1. hoc ipso, quòd non constet interdum, an ex bonis beneficialibus, vel Clericorum propriis factum sit testamentum, iusta se prodit causa rationabilem faciendi consuetudinem, vi cuius indistinctè permittatur Clericis testari ad causas profanas, etiam de beneficialibus, nimirum ad evitandas lites, & innumeros scrupulos. 2. hoc ipso, quòd vi consuetudinis tolerantur testamenta Clericorum, tam beneficialia superflua, quàm propria bona habentium, toleratur consuetudo testandi ad causas profanas etiam ex bonis beneficialibus superfluis, cum de omnibus indistinctè testari soleant, & sic habeo intentum.

Confirmatur hoc argumentum tertium. Hujusmodi consuetudinem haud obscure supponunt, & pridem supposuerunt Con-

stitutiones synodales Diacesis Constantiensis, quamvis hortentur Clericos, & merito, ut testentur, & saltem aliquid disponant ad causas pias; sic enim habent: licet NB. antiquissima consuetudini NB. liberè testandi nihil derogatum velint, quia tamen pium rationique valde consentaneum est (non obligatorium) ut Clerici ex huiusmodi bonis honestè tantum vivant, quod superest, in suos usus convertant, serio monent omnes Clericos, ut circa huiusmodi bona, sive heredes ex testamento, sive ab intestato reliquant, etiam Ecclesiarum, quibus adpropriet sunt, pauperum, aliarumque causarum piam rationem habeant, ne, dum spem suam sanguineos ex bonis Ecclesiasticis temporaliter locupletare contendunt, ipsa aeternae salutis dispendium atque iacturam patiantur, Neque régeras, ex

hoc textu, & aliis nostris argumentis solum inferri, valide quidem, at non licitè Clericos testari ad causas profanas vi consuetudinis. At contra est; ergo vis dicere, consuetudinem hanc testandi esse quidem validam, non verò licitam? uti videtur tenere Covarruv. & Molin. Zes. & Less. Sed ego existimo, consuetudinem validam & simul illicitam involvere implicantiam; siquidem implicat de Jure Canonico validam esse consuetudinem legalem, & quæ contra leges sit, illam tamen irrationabilem esse. c. fin. de consuet. foret autem irrationabilis, si esset illicita.

foret autem irrationabilis, si esset illicita.

Expediuntur Rationes dubitandi.

A 1.º. negando Antec. & suppositum illius, quod cum falsum esse docuerim in meo Candidato, nihil inde inferitur contra meam doctrinam; qui igitur, uti plurimi ex antiquioribus, huic principio innituntur, nihil contra me probant, minus à longè aliquid demonstrant. Unde constanter etiam negatur, consuetudinem, de qua est sermo, esse

contra Jus Naturale aut Divinum.

Ad 2.º. C. Ma. N. Min. quamvis enim SS. Canones testamenta Clericorum prohibentes innitantur equitati Naturali, atque spectent utilitatem Ecclesiarum, vel potius lucrum earum ex bonis Clericorum post mortem sibi obveniens, non tamen innituntur Juri Naturali prohibenti,

& quamvis optent atque spectent lucrum Ecclesiarum, non tamen spectant illud ut Ecclesiis Jure Naturali debitum. Certè omnis lex humana debet esse *aqua & justa*; ergo nulla lex humana, si valeat hic modus argumentandi Adversariorum, poterit abrogari per consuetudinem; quod est contra omnes. Dein citati SS. Canones etiam reprobant testamenta Clericorum ad causas pias, & quidem in favorem Ecclesiarum, in quas lucrum redundat ex successione ab intestato, & tamen plerique Adversarii ex viribus consuetudinis approbant testamenta ad causas pias quascunque; ergo jam ipsi fatentur, quòd SS. Canones non fundentur in Jure Naturali prohibente, vel in lucro Ecclesiis debito.

Ad 3. *Dist. Ma.* Talis consuetudo vergeret in damnum Ecclesie, cui debetur jus succedendi ex Jure merè Ecclesiastico. *C. Ma.* cui debetur jus succedendi ex Jure Naturali aut Divino. *N. Ma.* Si bona Clericorum deberentur Ecclesiis, quibus deservierunt, ex Justitia vel ex alio præcepto Juris Naturalis, argumentum procederet. Certè, si hoc esset verum, Clerici nec valide bona superflua per actum inter vivos expenderent ad causas profanas, & damnum iniquum inferrent Ecclesiis, quod nec ipse P. Schmier, qui hoc argumentum inter suas *demonstrationes* (meò judicìo non satis concludentes) collocat, vult admittere. Denique hoc argumentum

probaret quoque, quòd etiam non valeat consuetudo, vi cuius consanguinei ab intestato succedunt Clericis indistinctè in omnibus bonis; id quod forsitan nec Adversarii admittent, præsertim cum etiam in *can. 34. caus. 12. q. 2.* talis successio ab intestato videatur supponi.

Ad 4. in *4. c. 12.* nulla consuetudo reprobatur, sed solum dicitur, *consuetudinis esse non improbande*, ut de bonis Clerici defuncti aliqua conferantur in causas pias, vel consanguineis ex causa meritum. Neque ibi est sermo de duobus, ut supponit P. Schmier, nimirum de consuetudine testandi ad causas pias, & de consuetudine ad causas profanas, ut adeò ex permissione unius reprobetur eo ipso altera consuetudo, sed solum non improbatur consuetudo testandi piè, ab altera autem penitus abstrahitur; sed abstrahere non est damnare vel reprobare. Dein licet tacite ibi improbaretur consuetudo testandi ad causas profanas, nullatenus tamen inferri posset, quòd reprobetur ut corruptela morum, & ut adversans Juri Naturali aut Divino: Juri autem merè Ecclesiastico, etiam consuetudinem simpliciter prohibenti vel reprobanti, non minus prævalere potest consuetudo, quam alteri legi cuiuscunque merè Ecclesiasticæ. Accedit, quòd talis lex improbens consuetudinem non censetur improbare consuetudinem immemorabilem, item consuetudinem futuram, tempore

talis legis nondum existentem, ut notant DD. *ad tit. de consuetudine*. Præterea in dicto textu solum non improbat consuetudo, vi cuius aliqua conferantur ex bonis Clerici in pias causas ab Ecclesia distinctas: ergo, si demonstratio P. Schmier aliquid probet, probabit etiam, improbari consuetudinem omnia Clerici defuncti bona conferendi in alias pias causas, ab Ecclesia distinctas, quod nec Patri Schmier placet. Denique ubi nec verbulò fit mentio de Testamento Clerici piè testantis, sed solum de aliis, qui post mortem Clerici distribuunt eius bona: ergo textus non est de nostro casu.

Ad 5. Transeat imprimis *Ante. N. cons.* à diversis enim non fit illatio; præsertim cum pro una consuetudine, nimirum testandi ad causas profanas, possit facile assignari causa, ex qua colligitur, eam posse esse rationabilem, uti est, ut Clericorum refrænetur prodigus luxur, ut Nobiles & egregii viri ad statum Ecclesiasticum alliciantur, item actualis consuetudo passim tolerata, & privilegium vel dispensatio Pontificum, vi cuius integro districtui conceditur potestas testandi profane, quæ enim privilegium & dispensationem possunt facere rationabilem, etiam consuetudinem possunt facere rationabilem, uti dictum. Econtra huiusmodi causæ non reperiuntur in altera consuetudine, cuius Collegia aut personæ particulares inva-

dunt occupant consumunt bona à Prælato relicta, & tempore vacationis obvenientia. Dein etiam in *d. c. 40.* improbetur consuetudo hæc posterior, hæc tamen improbatio, utpote Juris Ecclesiastici, per consuetudinem futuram tolli potest, imò ab ipso etiam Jure videtur permissa saltem aliquo modo præfata consuetudo, dum in *c. 2. de Elect. Extrav. Joan. XXI.* approbatur consuetudo, qua etiam personis sæcularibus percipere licet aliquid ex bonis Beneficiorum vacantium. Et, ut audio, in quibusdam diæcesibus utensilia Episcopi defuncti, occupant jure Spolii Cathedralis Ecclesiæ Canonici; & hoc tolerat Sedes Apostolica.

Ad 6. negatur constanter, talem consuetudinem esse non posse rationabilem aut repugnare Juri Naturali aut Divino, huiusmodi testamentum prohibenti; cum rationabilitatem jam satis ostenderit; sicut nec irrationabilis est consuetudo, vi cuius ab intestato Clericis succedunt consanguinei. Quòd bona Clericorum apud Sæculares non fructificent, universaliter verum non est: si quandoque non fructificent, alia erit causa, v. g. vel perversitas hæredum, qui sunt aliunde sub maledictione Dei, aut bona dilapidant ex sua culpa, sicut subinde bona à sæcularibus in testamento aut ab intestato relicta apud hæredes per accidens non fructificant: vel inordinata affectio, qua Clerici nimio erga suos affectu, nec sine

scan-

scandalo aut avaritiæ nota omnia relinquunt consanguineis neglectâ Ecclesiâ admodum indigente, aut pauperibus in magna egestate constitutis; tunc enim per accidens peccato non careret ejusmodi testamentum, quo omnia ad causas profanas relinquuntur, & ideo maledictionis Divinæ causa esse potest, aut etiam gravium Clerici defuncti præ-

narum: id quod insinuare videntur citatæ Constitutiones Synodi Constantiensis. Fundatores, ut optent, concessos Clericis à se relictos superfluos pie expendi, non tamen constat, quòd ad id obligaverint Beneficiatos per patrum tacitum.

QUÆSTIO II.

An Testamentum Philippi, adhibitis duobus tantum testibus conditum, subsistat?

Hæc quæstio non procedit in illis diœcesibus, in quibus vel per statutum particulare, vel per consuetudinem localem, introductus & Clericis præscriptus est certus modus faciendi Testamentum; alicubi enim nullus testis vel alia solennitas ad valorem testamenti Clericorum ex hujusmodi Jure particulari requiritur, quàm prævia licentia Ordinarij in scriptis obventa, vel inscriptio testari volentis in certum librum cum permissione Ordinarij &c. modò interim constet de voluntate, v. g. ex manu sigillum apponentis, vel alio modo.

Igitur quæstio solum procedit de illis diœcesibus, in quibus à Jure Communi per speciale statutum aut consuetudinem non est recessum, atque in eo consistit, an Clerici testantes debeant observare Jus Romanum Civile 7. testium, an verò Jus Canonicum 2. testium solennitatem (alii hos duos testes solum ad probationem requirunt) exigens ad factiorem testamenti.

Layman lib. 1. tit. 4. c. 13. n. 1. Theol. Mor. Glettle, P. VViestner &c. existimant, ad valorem testamenti Clericorum ad causas profanas testantium necessariam esse solennitatem